

WOJEWODA DOLNOŚLĄSKI

Wrocław, dnia 11 sierpnia 2020 r.

ZP-NKWR.431.2.32.2020.EM

Pani
Lucyna Ciszewska
Kierownik
Ośrodka Pomocy Społecznej
w Wąsoszu

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

W dniach 27 – 28 lipca 2020 r. na podstawie art. 186 pkt 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r. poz. 821), zwanej dalej „ustawą”, kontrolerzy z Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu: Emilia Molska - Kaźmierczak - inspektor wojewódzki i Edyta Kubicka – starszy inspektor wojewódzki, przeprowadzili kontrolę kompleksową w trybie zwykłym w Ośrodku Pomocy Społecznej w Wąsoszu, zwanym w dalszej części niniejszego wystąpienia „Ośrodkiem” lub „OPS”.

Przedmiot kontroli obejmował działalność Ośrodka w zakresie organizowania systemu pracy z rodziną w gminie oraz zgodność zatrudniania pracowników jednostek organizacyjnych wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej z wymaganymi kwalifikacjami. Kontrolę przeprowadzono zgodnie z zatwierdzonym w dniu 16 czerwca 2020 r. przez Wicewojewodę Dolnośląskiego Planem Kontroli na II półrocze 2020 r.

W okresie objętym kontrolą, tj. od dnia 1 lipca 2019 r. do dnia 27 lipca 2020 r., funkcję Kierownika Ośrodka pełniła Pani Lucyna Ciszewska, odpowiedzialna za realizację zadań w ocenianych obszarach. W zakresie działalności jednostki podlegającej kontroli wydaje się ocenę pozytywną z nieprawidłowością, której przyczyną jest błędna interpretacja przepisów ustawy. Uzasadnieniem oceny jest ustalony stan faktyczny i prawny. Stwierdzona

nieprawidłowość nie spowodowała skutków dla kontrolowanej działalności jednostki, zarówno w aspekcie finansowym jak i wykonania zadań.

Kontrola została odnotowana w książce kontroli pod numerem 11. Postępowanie kontrolne przeprowadzono na podstawie udostępnionej dokumentacji merytorycznej realizowanych zadań, aktów prawa miejscowego, akt osobowych w zakresie dokumentacji potwierdzającej kwalifikacje zawodowe pracowników oraz oświadczeń złożonych przez Kierownika.

Uchwałą nr XIV/88/12 Rady Miejskiej Wąsosz z dnia 1 lutego 2012 r. wprowadzono zmiany w statucie Ośrodka Pomocy Społecznej i dodano zapis, m.in. o realizacji zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Zarządzeniem Nr 4/2012 z dnia 28.05.2012 r. Kierownik Ośrodka wprowadził zmiany w Regulaminie organizacyjnym w rozdziale II „Podział zadań i kompetencji pracowników Ośrodka” dodając w paragrafie 12 zadania asystenta rodziny oraz uwzględniając stanowisko asystenta w strukturze organizacyjnej Ośrodka. *(dowód: akta kontroli str.15 - 29)*

W myśl art. 176 pkt 1 ustawy, do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja trzyletnich gminnych programów wspierania rodziny. W okresie objętym kontrolą realizowano „Gminny program wspierania rodziny Gminy Wąsosz na lata 2017 - 2020” przyjęty uchwałą nr XXX/208/17 Rady Miejskiej Wąsosz z dnia 19 czerwca 2017 r. Jako główny cel Programu wskazano tworzenie optymalnych warunków umożliwiających prawidłowe funkcjonowanie rodziny. Określono cele szczegółowe, tj.:

- zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny,
- aktywne rozwiązywanie problemów opiekuńczo – wychowawczych,
- zapobieganie uzależnieniom od środków psychoaktywnych,
- wsparcie interdyscyplinarne dzieci i rodzin naturalnych.

Kierownik Ośrodka oświadczył, iż zadanie było realizowane przy współpracy z Zakładami Opieki Zdrowotnej, placówkami oświatowymi, Policją, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii, zespołem interdyscyplinarnym, Poradnią Psychologiczno - Pedagogiczną w Górze oraz Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Górze.

Gmina realizowała cele Programu, m.in. poprzez pracę z rodzinami przeżywającymi trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych zapewniając im wsparcie i pomoc asystenta rodziny, pracowników socjalnych, przyznawanie świadczeń pieniężnych i niepieniężnych z pomocy społecznej oraz podejmowanie działań mających na celu

przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

W obszarze dotyczącym form pracy z rodziną, o których mowa w art. 10 ust. 3 ustawy, rodziny mogły korzystać z:

- poradnictwa psychologicznego świadczonego w Ośrodku dwa razy w miesiącu w wymiarze 6 godzin, w okresie objętym kontrolą udzielono 52 porady;
- wsparcia udzielanego przez terapeutę ds. uzależnień od poniedziałku do piątku w godzinach 8:00 – 13:00, łącznie 51 porad;
- poradnictwa prawnego realizowanego w Zespole Placówek Kultury w Wąsoszu w czwartki w godzinach 14:00 – 18:00, udzielono 48 porad. Ponadto, pomoc prawną można było uzyskać w Starostwie Powiatowym w Górze (od poniedziałku do piątku).

Na terenie gminy organizowano także grupy wsparcia. W Ośrodku w każdą niedzielę o godzinie 17:00 odbywały się spotkania grupy „AA Orla”, w których uczestniczyło 10 osób. W środy od godziny 18:00 siedem osób brało udział w grupie wsparcia dla osób uzależnionych od alkoholu. Natomiast w każdy poniedziałek i piątek od godziny 17:00 działała grupa wsparcia dla osób współuzależnionych od alkoholu. Wzięło w niej udział 12 osób.

Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych mogły korzystać ze wsparcia również w placówkach oświatowych do których uczęszczały dzieci, Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Górze oraz w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Górze. Ponadto rodziny mogły korzystać z pomocy w zakresie mediacji świadczonej w Sądzie Rejonowym w Głogowie. Kierownik Ośrodka oświadczył, że w okresie objętym kontrolą na terenie gminy nie były świadczone usługi dla rodzin z dziećmi, w tym usługi opiekuńcze i specjalistyczne. Kierownik okazał do wglądu prowadzone rejestry i materiały informacyjne dla społeczności lokalnej oraz przedstawił dokumenty potwierdzające realizację zadań przez placówki oświatowe i kultury.

(dowód: akta kontroli str. 30 – 42, 47, 75 - 85, 88)

Rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych Ośrodek Pomocy Społecznej w Wąsoszu zapewniał wsparcie i pomoc asystenta rodziny. Praca asystenta nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy, w której praca ta była prowadzona, co jest zgodne z art. 17 ust. 3 ustawy. Asystent nie prowadził także postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę. W myśl art. 15 ust. 4 ustawy, asystent obejmował opieką nie więcej niż 15 rodzin.

Na podstawie losowo wybranych akt zawierających dokumentację pracy asystenta z rodziną dokonano oceny jej zgodności z wymogami i zasadami określonymi w Dziale II, Rozdziale 2 ustawy. Ustalono, że w przypadku, gdy Ośrodek powziął informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadzał wywiad środowiskowy na zasadach określonych w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2019 r., poz. 1507 ze zm.). Na podstawie wywiadu środowiskowego pracownik socjalny dokonywał analizy sytuacji rodziny. Jeśli wynikała konieczność przydzielenia rodzinie asystenta, występował on ze stosownym wnioskiem do Kierownika Ośrodka, który po zapoznaniu się z dokumentacją przydzielał rodzinie asystenta. Każda z rodzin wyraziła zgodę na podjęcie współpracy. Asystent sporządzał wstępną analizę sytuacji rodziny oraz przygotowywał we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym plan pracy z rodziną, o którym mowa w art. 15 ust. 1 ustawy. Plan ten zawierał cel główny, cele szczegółowe stanowiące zakres realizowanych działań mających na celu przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych. Plan nie zawierał terminów realizacji działań i przewidywanych efektów, co stanowi nieprawidłowość. Plany opracowywane były na okres nie dłuższy niż 6 miesięcy.

Praca asystenta prowadzona była w miejscu zamieszkania oraz w miejscu wskazanym przez rodzinę. Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy, asystent dokonywał okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku, z której wynikała zasadność dalszej współpracy i przekazywał ją Kierownikowi. Ocena sytuacji rodziny sporządzana była terminowo w formie sprawozdania. W okresie objętym kontrolą asystent zakończył współpracę z sześcioma rodzinami. W dwóch przypadkach z uwagi na osiągnięcie założonych efektów, trzy rodziny zmieniły miejsca zamieszkania, natomiast jedna rodzina zrezygnowała ze współpracy (brak współdziałania). Po zakończeniu pracy z rodziną asystent monitorował jej funkcjonowanie.

(dowód: akta kontroli str. 43, 46, 49 – 64, 88 – 89, 92)

W myśl art. 176 pkt 3 lit. b oraz pkt 4 lit. c ustawy, do zadań własnych gminy należy organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających oraz finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2 ustawy, ponoszonych przez rodziny wspierające. W trakcie postępowania kontrolnego ustalono, że na terenie gminy Wąsosz nie funkcjonowały rodziny wspierające. Wskazane jest podejmowanie działań promujących tę formę wsparcia.

(dowód: akta kontroli str. 47)

Na terenie gminy nie działały placówki wsparcia dziennego, o których mowa w art. 176 pkt 3 lit. c ustawy. Organ kontroli powiadomi odrębnym pismem Burmistrza Gminy Wąsosz o braku realizacji zadania własnego w zakresie prowadzenia placówek

wsparcia dziennego i zapewnienia w nich miejsc dla dzieci. *(dowód: akta kontroli str. 48)*

Gmina, zgodnie z art. 176 pkt 5 ustawy, współfinansowała pobyt dzieci w pieczy zastępczej. W okresie objętym kontrolą Gmina na bieżąco ponosiła odpłatność za pobyt 9 dzieci w pieczy zastępczej w wysokości odpowiednio 10%, 30% i 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka w pieczy rodzinnej lub średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka w placówce opiekuńczo - wychowawczej. Najczęstszą przesłanką do sądowego umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej była niewydolność opiekuńczo – wychowawcza rodzin. Asystent obejmował wsparciem 5 rodzin, których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej. Na terenie gminy była 1 rodzina nieobjęta pomocą asystenta, pomimo faktu umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej. Kierownik wskazał, iż przyczyną takiego stanu rzeczy był brak współpracy rodziny oraz brak działań w kierunku powrotu dzieci. *(dowód: akta kontroli str. 44, 48, 91, 93)*

W myśl art. 179 ust. 1 ustawy w terminie do dnia 31 marca każdego roku wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań. W trakcie kontroli przedłożono dokument pn. „Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Wąsosz za rok 2019” wraz z poświadczeniem złożenia go w Urzędzie Miejskim Wąsosza w dniu 31 marca 2020 roku. W dokumencie nie zostały przedstawione potrzeby związane z realizacją zadań z zakresu wspierania rodziny. *(dowód: akta kontroli str. 65 - 74)*

Kontrola dotycząca zgodności kwalifikacji zawodowych pracowników podmiotu wyznaczonego do prowadzenia pracy z rodziną potwierdziła spełnianie wymogów określonych przepisami prawa. Na podstawie potwierdzonych za zgodność z oryginałem kopii dyplomów i świadectw złożonych w aktach osobowych stwierdzono, że osoby pracujące na stanowisku asystenta miały wymagane kwalifikacje zgodne z przepisami ustawy oraz złożyły oświadczenia wskazane w art. 12 ust. 1 pkt 2 - 4 ustawy. *(dowód: akta kontroli str. 86 - 87)*

Biorąc pod uwagę obowiązek gminy wynikający z art. 176 pkt 2 i 4 lit. b ustawy o konieczności tworzenia możliwości i finansowania szkoleń podnoszących kwalifikacje asystentów rodziny ustalono, że asystent realizujący swoje zadania do dnia 13.07.2019 r. (obecnie na urlopie rodzicielskim) w okresie nieobjętym kontrolą uczestniczył w szkoleniach. Natomiast osoba zatrudniona na stanowisku asystenta od 02.09.2019 r. w wymiarze pół etatu nie uczestniczyła w żadnym szkoleniu. Asystent podnosił swoje kwalifikacje w zakresie pracy z dziećmi i rodziną jedynie poprzez samokształcenie. Wskazane jest umożliwienie asystentowi udziału w szkoleniach. *(dowód: akta kontroli str. 48, 90)*

W okresie objętym kontrolą, w ramach zadań z zakresu administracji rządowej, o których mowa w art. 177 ustawy, Ośrodek realizował rządowe programy z zakresu wspierania rodziny, m.in. „Asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2019”, w ramach którego dofinansowywano zatrudnienie asystenta rodziny.

(dowód: akta kontroli str. 48)

W wyniku przeprowadzonej kontroli kompleksowej w trybie zwykłym w Ośrodku Pomocy Społecznej w Wąsoszu stwierdzono nieprawidłowość:

1. Plany pracy z rodziną nie zawierały terminów realizacji działań oraz przewidywanych efektów.

Wobec stwierdzonej nieprawidłowości wydaje się zalecenie pokontrolne:

1. W planach pracy z rodziną zawierać terminy realizacji działań oraz przewidywane efekty.

Podstawa prawna: art. 15 ust. 3 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r., poz. 821).

Termin realizacji: niezwłocznie.

POUCZENIE

Zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego, w tym wystąpienia niezawierającego zaleceń pokontrolnych, składa się na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jedn.: Dz. U. z 2020 r. poz. 821). Proszę w terminie do 31 października 2020 roku powiadomić Wojewodę Dolnośląskiego o sposobie realizacji zaleceń, uwag i wniosków przedstawionych w wystąpieniu pokontrolnym.

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

Iwona Drelichowska-Stopa
Dyrektor Wydziału

(kierownik jednostki kontrolującej)

E. Morys
.....
(członek zespołu inspektorów)

Edyta Kucy
.....
(członek zespołu inspektorów)